

SELETUSKIRI

Keskkonnaministri määruse „Toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevuste „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ ning „Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine“ avatud taotlemise korral“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestab toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevustes „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ ning „Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine“. Määruse eelnõu ja selle seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna peaspetsialist Mihkel Krusberg (e-post: mihkel.krusberg@envir.ee, telefon: 626 0752), keskkonnakorralduse osakonna peaspetsialist Merili Maandi (e-post: merili.maandi@envir.ee, telefon: 626 2737), välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo juhataja Liina Laastik (e-post: liina.laastik@envir.ee, telefon: 626 2985) ja välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, telefon: 626 2948). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi teostas välisfinantseerimise osakonna peaspetsialist Hannes Aarma (e-post: hannes.aarma@envir.ee, telefon: 626 0732).

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärgiks on reguleerida toetuse andmist meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevuste „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ ja „Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine“ korral. Kuna kehtivat määrust oli vaja oluliselt täiendada ja täpsustada, koostati toetuse andmiseks uue määruse eelnõu.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 29 paragrahvist ning lisadest 1 ja 2. Paragrahvid on rühmitatud 6 peatükki:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse osakaal
3. Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded
4. Taotluse esitamine ja menetlemine
5. Toetuse saaja õigused ja kohustused
6. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Lisad:

Lisa 1 – Jäätmeliikide nimekiri meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevuste „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ ning „Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine“ elluviimiseks

Lisa 2 – Äriplaani ja finantsanalüüsi koostamise juhend

1. Peatükk Üldsätted

Eelnõu § 1 kohaselt reguleeritakse prioriteetse suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimusi ja korda.

Eelnõu §-s 2 määratletakse eelnõus kasutatavad olulisemad terminid.

Lõikes 2 täpsustatakse terminid määruse tähenduses. *Punktides 1–6* on selgitatud taotluste menetlemisega seotud mõisteid. *Punktides 7–15* on selgitatud toetatavate tegevustega seotud mõisteid. Võrreldes eelmise määrusega on juurde tulnud *punktid 4, 8, 9, 10, 13, 14 ja 15*, kus on selgitatud projekti, jäätmejaama, jäätmemaja, jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise, ringlussevõtu, töötlemise ja taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks ettevalmistamisega seotud mõisteid. Jäätmejaama mõiste on võetud määrusest „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ eesmärgiga selline jäätmekäitluskoht üheselt mõistetavaks teha. Jäätmemaja mõistet pole ametlikult varem kasutatud. Seetõttu on seatud jäätmemaja nõuded, mis peaksid tagama kvaliteetse jäätmete liigiti kogumise. Lukustatus on vajalik selleks, et need, kellel pole ligipääsu konkreetsele jäätmemajale ei tooks enda jäätmeid sinna ning tekiks kogukonna soov jäätmeid sortida. Katus on vajalik selleks, et vihm ja muud sademed ei saaks jäätmete kvaliteeti mõjutada. Tugev pinnas on vajalik selleks, et kui jäätmed maha kukuvad, ei leostuks need pinnasesse. Seetõttu on nõutud asfaldi, betooni või kivi olemasolu jäätmemaja all. Kuna üks toetatav tegevus on jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamine, siis on selgitatud jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise mõistet. Ringlussevõtu, jäätmete töötlemise ja jäätmete taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks ettevalmistamise mõisted on võetud kehtivast jäätmeseadusest.

Oluline on järgida nende terminite sisu ja definitsioone, kuna läbi nimetatud terminite on sätestatud ka toetatavad tegevused ning taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded. Osa siin väljatoodud terminitest on reguleeritud ka jäätmealastes õigusaktides, kuid käesoleva eelnõu tähenduses on neid termineid mõnevõrra muudetud. Määruses ära toodud terminid on asjakohased ja vajalikud käesoleva määruse rakendamiseks.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja nimetatakse meetme tegevuste ja projekti väljundnäitajad. Toetuse andmise eesmärk on suurendada ettevõtete ressursitootlikkust Eestis tekkivate jäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise suurendamise kaudu. Iga projekti juures tekib ettevõtjal ressursitõhusus, kuna kasutatakse jäätmeid, mis sisendina on juba arvestatud ning millele luuakse lisandväärtust. Ka jäätmete liigiti kogumine panustab ressursitõhususse, kuna ilma selleta ei ole ettevõtjatel võimalik efektiivselt jäätmeid käidelda. Tegevused vähendavad koormust keskkonnale ja aitavad seeläbi kaasa selle kaitsmisele.

Ühtekuuluvuspoliitika Fondide Rakenduskavas 2014–2020 suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetmes „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ investeerimisprioriteedile vastav EL vahendite kasutamise eesmärk on „Innovaatilised lahendused suurendavad ettevõtete ressursitootlikkust“. Tegevused on kooskõlas nutika spetsialiseerumise strateegilise raamistikuga, kuna katavad kahte olulist kasvuvaldkonda – info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) horisontaalselt läbi teiste sektorite ning ressursside efektiivsem kasutamine. IKT loob võimalused paremaks andmete kogumiseks ning on eelduseks jäätmete kui ressursi efektiivsemaks kasutamiseks.

Jäätmekäitluses toetatakse selliseid projekte, mis panustavad liigiti kogutud jäätmete paremasse käitlusesse ja seeläbi asendavad esmase tooraine kasutust.

Jäätmete ringlussevõtt ja korduskasutuseks ettevalmistamine panustab ressursitootlikkuse kasvu. Korduskasutamiseks ettevalmistamise raames saab jäätmeteks muutunud tooteid uuesti kasutada ja sellega pikendatakse toodete eluiga, mis tähendab, et seetõttu ei pea uut toodet tootma ja ka ressursse (materjale, energiat) kulub selle võrra vähem. Liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtu tulemusena töödeldakse jäätmematerjalid üldjuhul toodeteks, materjalideks või aineteks, et kasutada neid nende esialgsel või muul eesmärgil ja need tooted, materjalid või ained asendavad sel juhul looduslikke, algseid materjale ja neist toodetud tooteid. Seega panustab ringlussevõtt otseselt ressursikasutuse efektiivsuse paranemisele. Toetavate tegevuste kaudu on eesmärgiks ringlussevõtu võimekuste suurendamine Eestis. Toetatakse eelkõige liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtu alaseid tegevusi, sest liigiti kogumine on eelduseks kvaliteetsete toodete tootmiseks ringlussevõtu tegevustes. Ühtlasi kindlustatakse liigiti kogumisel ka teisese toorme parem kvaliteet ning ringlussevõtu kasutegur. Suurem jäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise osakaal vähendab jäätmete kõrvaldamisel tekkivaid heiteid ja avaldab soodsat mõju keskkonnale, vähendades näiteks ka kasvuhoonegaaside heiteid. Samas asendavad ringlussevõtul saadud materjalid ja tooted neid, mis oleks toodetud looduslikest toorainetest, seega hoitakse ära vastavate toodete tootmistsükli juures kulutatav energia koos sellega kaasnevate kasvuhoonegaaside heitega. Lisaks ressurside säästmisele, aitavad meetme tegevused kaasa ka keskkonnateadlikkuse suurenemisele. Kui suurenevad võimalused jäätmete ringlussevõtuks ja luuakse juurde kohti, kuhu saab viia jäätmeid korduskasutuseks ettevalmistamiseks, siis suureneb üldsuse teadmine sellest, et jäätmed on ressurss ja neid ei tohiks lihtsalt minema visata, vaid neid saab kasutada hoopis kasulikumalt. Uute korduskasutuskeskuste loomine parandab ka avaliku teenuse kättesaadavust piirkondades, kus jäätmete liigiti kogumine on keskuste puudumise tõttu raskendatud. Meetme tegevuste tulemusel luuakse uusi töökohti.

Selleks, et jäätmete ringlussevõttu Eestis suurendada nende jäätmete osas, mida seni on vähe ringlusse suunatud, tuleb mitmel juhul leida uuenduslikke lahendusi. Ka väikesed muudatused tavapärasel lähenemisel võivad olla aluseks suurematele arengutele valdkonnas tervikuna. Takistusteks innovatsiooni ja ressursitõhususe tõstmisel peetakse sageli omavahendite puudumist ning investeeringute majandusliku otstarbekuse puudumist, seetõttu võiks toetus olla see vahend, mis annab tõuke uuteks arenguteks, sh uute käitluslahenduste rakendamisel. Ressursisäästlikkus ja uuendusmeelsus parandab ettevõtete konkurentsivõimet ja seeläbi ka Eesti elukeskkonda. Samas jälgitakse taotluste hindamisel, et projektiga ei kaasneks suuremaid negatiivseid keskkonnamõjusid kui seda on hetkel parima jäätmekäitluse praktikaga.

Toetuse andmise eesmärgid tulenevad eelkõige Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 19. novembri 2008. aasta Direktiivist 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (EL jäätmedirektiiv), Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiivist 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta (EL pakendidirektiiv), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (EL elektroonikaromude direktiiv), jäätmeseadusest (RT I 2004, 9, 52) ja Riigi Jäätmekavast 2014–2020. Kõigis nendes dokumentides peetakse oluliseks jäätmehierarhia järgimist ja rakendamist. Selle kohaselt tuleb esmajärjekorras jäätmeteket vältida ja kui see osutub võimatuks, siis tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik ette valmistada korduskasutuseks ja suunata ringlusse. Ühise strateegilise raamistiku fondide vahendeid tuleb eraldada esmajoones jäätmehierarhia esimestele astmetele.

Nii "Euroopa 2020" kui konkurentsivõime kava "Eesti 2020" eesmärk on jätkusuutliku ja süsinikuvähese majanduskasvu tagamine, milleks tuleb tootmise kasv lahti siduda suurenevast ressursikasutusest ja keskkonna saastamisest. Vajalik on laiendada jäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuse osakaalu, mitte loodusressursside kasutamise mahtu. Ressursitõhususse panustatakse esmase tooraine nõudluse vähendamisega, kasvatades jäätmete ringlussevõttu ja valmistades jäätmeid ette korduskasutuseks.

Lisaks Eesti ja EL õigusaktidele on eesmärgi seadmisel jäätmete valdkonnas olnud aluseks ka Euroopa Komisjoni (edaspidi EK) 1. novembril 2012 Eestile edastatud positsioon, mis kajastab Euroopa Komisjoni nägemust Eesti kõige olulisematest prioriteetidest perioodiks 2014–2020. Dokument oli Euroopa Komisjoni ja Eesti vaheliste läbirääkimiste aluseks Partnerlusleppe ja rakenduskavade ettevalmistamisel. EK nägemuse kohaselt ei ole Eesti jäätmeäitluse olukord optimaalne. EK on arvamisel, et kui ei looda jäätmeäitluseks vajalikku infrastruktuuri, ei suuda Eesti tõenäoliselt täita 2020. aastaks seatud olmejäätmete ringlussevõtu eesmäärke.

Lõiked 2 ja 3 sätestavad nõuded, et toetuse abil ellu viidud projekt peab panustama meetme tegevuste väljundnäitajatesse ja Riigi Jäätmekava 2014–2020 strateegilise eesmärgi II tulemusnäitajate saavutamisse. Meetme väljundnäitajad on sätestatud Ühtekuuluvuspoliitika Fondide Rakenduskavas 2014–2020 suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetmes „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“. Meetme tegevuste väljundnäitajateks on jäätmete ringlussevõtuks ja jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamiseks toetust saanud projektide arv. Kui toetust taotletakse ringlussevõtuks ettevalmistamiseks, siis panustab ka see projekt väljundnäitajasse „jäätmete ringlussevõtuks toetust saanud projektide arv“, kuna nimetatud tegevus on lahutamatu seotud jäätmete ringlussevõtu tegevusega, st on vahetult ringlussevõtu eelnev jäätmete töötlemine, selleks, et jäätmed saaks lõplikult ringlusse suunata. Lisaks on jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamiseks võimalik toetust taotleda vaid juhul, kui ringlussevõtt on tõendatud. Jäätmejaamade ja -majade rajamine, laiendamine ja inventari soetamine panustab jäätmete ringlussevõtuks toetust saanud projektide arvu väljundnäitajasse. Võrreldes varasemaga on täpsustatud, et lisaks peab projekt panustama ka Riigi Jäätmekava 2014–2020 strateegilise eesmärgi II (https://www.valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/riigi_jaاتمekava_2014-2020.pdf) tulemusnäitajate saavutamisse sidudes nii meetmest saadud toetused jäätmemajanduse kõige olulisema arengukavaga.

Täiendavalt on lisatud *lõige 4*, kus on välja toodud projekti väljundnäitajad, milleks on loodav täiendav jäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise võimsus, mis iseloomustavad projektide sisulist edenemist ja näitavad meetme eesmärkide poole liikumist. Projektiga loodav täiendav jäätmete ringlussevõtu võimsus panustab ressursitootlikkusse. Jäätmete ringlussevõtu või korduskasutuseks ettevalmistamise lisavõimsuse indikaator näitab, kui palju jäätmeid on täiendavalt võimalik ringlusse suunata või korduskasutuseks ette valmistada (tonnides) ja seetõttu ressursse säästa.

Üldiste valikukriteeriumite analüüs

Analüüs on tehtud üldiste valikukriteeriumide lõikes.

Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele

Toetuse andmise tingimuste eesmärkide täitmine panustab meetme eesmärkide täitmisesse. Kriteeriumi täitmiseks on toetatavad tegevused sätestatud selliselt, et need panustavad meetme eesmärkide täitmisesse ehk kui projekt on toetatava tegevuse elluviimiseks, panustab ta juba meetme eesmärgi täitmisesse. Abikõlblikud kulud on esmajärgus piiratud nõudega, et juhul kui

projekti raames tehakse kulusid, mis ei ole meetme eesmärgi saavutamiseks vajalikud, ei loeta neid kulusid abikõlblikuks. Projekti tulemuste kestlikkus tagatakse kestlikkuse nõude seadmisega toetuse saajale. Samuti sätestavad meetme tingimused, et iga rahastatav projekt peab panustama meetme väljundnäitajasse, vastasel juhul rahastamist ei toimu.

Projekti põhjendatus

Projekti põhjendatust hinnatakse eelnõu § 12 nõuetest kinnipidamise kontrollimise käigus, mistõttu puudub vajadus seda veelkord kontrollida.

Projekti kuluefektiivsus

Taotleja peab taotlemisel kirjeldama ning tõendama, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud ning planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud. Viimase nõude täitmist hinnatakse täiendavalt kulude abikõlblikkuse hindamisel, lähtudes eelnõu § 8 lõikest 1. Ringlussevõtu projektide puhul hinnatakse ka § 18 lõike 6 punktis 3 nimetatud projekti kuluefektiivsuse kriteeriumit. Lisaks kirjeldab taotleja taotlemisel oma võimekust püsikulude rahastamiseks – antud nõudega mõeldakse, et taotlusvormis kirjeldab taotleja, kuidas ta projekti järgselt tagab toetuse abil rajatud/soetatud vara sihtotstarbelise kasutamise, säilimise ja uuendamise.

Toetuse taotleja/saaja suutlikkus projekti ellu viia

Antud kriteeriumi sisu on kaetud läbi eelnõu § 11, millega seatakse nõuded taotlejale, § 12, millega sätestatakse nõuded toetuse taotlusele ja § 13, mis sätestab toetuse saaja kohustused. Nõutav informatsioon, andmed, tõendid ja seatud kohustused tagavad, et taotleja/toetuse saaja on nii organisatsiooniliselt, majanduslikult kui tehniliselt valmis projekti ellu viima.

Projekti mõju läbivatele teemadele

Vastav analüüs sisaldub seletuskirjas eraldiseisvalt ning kajastab meetme mõju läbivatele teemadele teemade puhul, millega on eelnevalt kaardistatud puutumus.

Läbivate teemade analüüs

Võrdsed võimalused

Kuna kõigile ehitusprojektidele laienevad seadusest tulenevad kohustused liigipääsu võimaldamiseks puudega inimestele, siis on ka jäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise asjakohastel objektidel tagatud juurdepääs puudega inimestele.

Infoühiskond

Uute infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine soodustab ressursitõhususe kasvu.

Regionaalareng

Sõltuvalt projektide asukohast võib meede aidata kaasa piirkondade kestlikumale ja ühtlasemale arengule, suurendades ettevõtete konkurentsivõimet ning vähendades saastekoormust keskkonnale ja inimestevahelisele. Uute korduskasutuskeskuste loomine parandab avaliku teenuse kättesaadavust piirkondades, kus jäätmete liigiti kogumine on keskuste puudumise tõttu raskendatud. Liigiti kogumine ja selle vajalikkuse selgitamine aitab tõsta elanikkonna teadlikkust ümbritsevast keskkonnast ning suurendada jäätmete ringlussevõttu.

Riigivalitsemine

Meetme tingimuste väljatöötamisel lähtuti eesmärgist tagada kvaliteetsed ja hästi ettevalmistatud eelnõud. Toetuse andmise tingimuste väljatöötamisel on tuginetud

Jäätmekavast tulenevatele prioriteetidele ja jäätmearuandlusest tulenevale infole. Meetme väljatöötamise kaasati valdkondlikud eksperdid ning erinevaid huvigruppe esindavad katusorganisatsioonid ning partnerid valitsusasutustest. Laiapõhjaline kaasamine tagab huvigruppide seisukohti arvestava ning läbimõeldud eelnõu väljatöötamise.

Kliima ja keskkonnahoid

Meetme raames rahastatavad projektid aitavad kaasa kasvuhoonegaaside heidete vähenemisele ja keskkonnahoiu suurenemisele. Tänu rahastatud projektidele väheneb jäätmete ladestamine ja põletamine ning projektid panustavad jäätmete kui ressursi rakendamisse.

Eelnõu §-s 4 nimetatakse selguse huvides, et meetme rakendusasutus on Keskkonnaministeerium ja rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.

2. Peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse osakaal

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetatavad tegevused ja neile kehtivad erisused. Toetatavate tegevuste määramise aluseks on eelkõige EL jäätmedirektiivist, EL pakendidirektiivist ja EL elektroonikaromude direktiivist tulenevad jäätmete taaskasutamise ja ringlussevõtu kohustused. Direktiivide nõuded on üle võetud jäätmeseadusega ja pakendiseadusega ning eesmärgid on seatud Riigi Jäätmekavaga 2014–2020.

Aastaks 2020 tuleb saavutada tekkinud olmejäätmete 50%-line ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise tase. Riigi jäätmekava 2014–2020 koostamise käigus kogutud materjalide alusel oli olmejäätmete ringlussevõtu tase aastatel 2011–2012, 27% ning aastal 2015, 30%. Sellest järeldub, et aastaks 2020 peaks see kogus praktiliselt kahekordistuma. Eesmärgi saavutamine eeldab mõne lähema aasta jooksul olulisi muutusi olmejäätmete käitluse süsteemis, kus kõikide osapoolte tegevust tuleb tõhustada. Eesmärgi täitmisele aitab kaasa kohalike omavalitsuste ja ettevõtete investeeringute toetamine ning seeläbi täiendavate võimaluste loomine jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks.

Liigiti kogutud pakendijäätmete käitlemise toetamine antud määruse raames on oluline, sest pakendijäätmete taaskasutamiseks ja ringlussevõtuks on kehtestatud eraldi sihtarvud. Vastavalt pakendiseadusele peab alates 2009. aastast Eestis tekkivatest pakendijäätmete kogumassist taaskasutama vähemalt 60%, sh ringlussevõtu korras 55%. Pakendimaterjali liikidest on kõige suurem taaskasutusmäär saavutatud puidu osas, samuti on ka metallpakendi osas pakendiseadusega sätestatud taaskasutamise, sh ringlussevõtu sihtarv täidetud. Samas on 2012. aasta aruande alusel ringlussevõtu sihtarvud täitmata plasti ning paberi- ja kartongi osas. Pakendijäätmeid sisaldub ka segaolmejäätmetes. Uuringu tulemuste kohaselt on pakendijäätmete sisaldus segaolmejäätmete hulgas keskmiselt 28,5%. Panustamine pakendijäätmete liigiti kogumisse ja ringlusse suunamisse on olulise mõjuga 2020. aastaks seatud olmejäätmete kogumassist olmejäätmete ringlussevõtu osakaalu saavutamisele.

Põllumajandusplasti eraldi kogumise ja taaskasutamise kohustus kehtib alates 2013. aastast. Vähemalt 50% kogutud jäätmetest tuleb ringlusse võtta. Põllumajandusplasti jäätmete ringlussevõtt aitab kaasa ressursside kokkuhoiule.

Ka elektri ja elektroonikajäätmetele on kehtestatud ringlussevõtu sihtarvud, mille täitmise saavutamist on vajalik toetada. Kodumajapidamises kasutusel olnud elektri- ja elektroonikajäätmete korduskasutuseks ettevalmistus ja materjali ringlussevõtt aitab kaasa ka

olmejäätmetele seatud sihtarvu täitmisele. Antud määruses toetatakse materjalide (nt klaas, plast) põhiste ringlussevõttu.

Lisaks on jäätmekavaga aastaks 2020 seatud biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist, mis on 13% (baastase 2011. aastal 5%). Liigiti kogutud biolagunevate jäätmete ringlussevõtu edendamiseks on vaja oluliselt suurendada olmejäätmetes sisalduvate biolagunevate jäätmete liigiti kogumist ja ringlusse suunamist.

Lõike 1 kohaselt toetatakse ringlussevõtu tegevuste raames jäätmejaamade ja -majade rajamist, laiendamist ja inventari soetamist (uus tegevus võrreldes varasema määrusega), liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamist, kui ringlussevõtt on tõendatud ja ringlussevõttu. Jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevus on mõeldud eelkõige kohalikele omavalitsustele ja see tegevus on lisatud selleks, et suurendada liigiti kogutud jäätmete hulka, mis tõstab jäätmematerjali kvaliteeti ja suurendab võimalusi selle ringlussevõtuks. Liigiti kogutud jäätmete massi kasv loob täiendavaid võimalusi nende töötlemiseks ja seega võib omada positiivset mõju toetuse taotlejate arvule. Toetatavate tegevuste juures on välja toodud, et jäätmed peavad olema liigiti kogutud. Jäätmete, kui võimaliku ressursi edasise kasutamise juures on oluline nn toorme puhtus. Kõige parem süsteem puhta toorme kogumiseks elanikkonnalt on jäätmete liigiti kogumine tekkekohal, kogumiskohas või jäätmejaamas. Jäätmete liigiti kogumine võimaldab edendada jäätmete ringlussevõttu ja seega liikuda nn ringlussevõtva ühiskonna poole, mis on kaasaegse jäätmekäitluse olulisim eesmärk. Ühtlasi kindlustatakse liigiti kogumisel ka teise toorme parem kvaliteet ning ringlussevõtu kasutegur.

Liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamise tegevuse juures on täpsustatud, et jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamiseks saab toetust, kui ringlussevõtt on tõendatud. Ringlussevõttu ettevalmistavaid tegevusi (näiteks liigiti kogutud materjalide pesemine jms) toetatakse juhul, kui taotluses ja selle lisades on selgitatud, kus ja millises mahus toimub jäätmematerjalide edasine töötlemine toodeteks, materjalideks või aineteks. Samuti tuleb taotlejal kinnitada, et edasine jäätmete ringlussevõtt toimub vastavalt määruse paragrahvi 12 lõike 2 punktis 7 toodud tingimustele. Vastavas punktis on kirjas, millisel juhul loetakse ringlussevõtt tõendatuks. Taotlus peab sisaldama lisaks ka kokkulepet taotleja ja jäätmete ringlussevõtja vahel, kui toetuse taotleja on jäätmete ringlussevõtu ettevalmistaja. Jäätmekäitlustegevuste vastavust taotluses kirjeldatule on võimalik hiljem kontrollida ka jäätmearuannete põhjal, mis taotlejal tema tegevusalast sõltuvalt on vaja esitada (§ 11 lõige 10). Jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistav tegevus on lahutamatu seotud jäätmete ringlussevõtu tegevusega, st see on vahetult ringlussevõttule eelnev jäätmete töötlus, selleks, et jäätmed saaks lõplikult ringlusse suunata. Jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamine on üks osa jäätmete ringlussevõtu protsessist.

Lõike 2 kohaselt toetatakse korduskasutuseks ettevalmistamise tegevuste raames jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist, sh korduskasutuskeskuse rajamist ja inventari soetamist. Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamine kontrolliv, puhastav või parandav taaskasutamismoodus, millega jäätmeteks muutunud tooteid või nende komponente valmistatakse ette selliselt, et neid oleks võimalik korduskasutada ilma mis tahes muu eeltötluseta. See tähendab, et neid saab korduskasutada samal otstarbel kui tooteid, millest nad on tekkinud. Jäätmete korduskasutussüsteemide väljaarendamisele pöörab tähelepanu ka EL jäätmedirektiiv, mis paneb liikmesriikidele kohustuse rakendada vajalikke meetmeid jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamiseks. Peamise meetmena on nimetatud korduskasutamise ja parandamise võrgustike loomise toetamist. Antud määruse raames nähakse

korduskasutuskeskustena neid isikuid, kes tegelevad või hakkavad tegelema korduskasutuseks ettevalmistamisega. Korduskasutuseks ettevalmistamise käigus peab säilima jäätmeteks muutunud toodete esialgne otstarve. Taotleja, kes soovib toetust korduskasutuseks ettevalmistamiseks peab tegelema nii korduskasutatavate jäätmete vastuvõtu, korduskasutamiseks ettevalmistamise (kontrollimine, puhastamine, parandamine vms) kui ka tarbijatele kättesaadavaks tegemisega. Olmes tekkivate jäätmete korduskasutusele aitab kaasa see, kui võrd mugavaks on elanikele tehtud võimalus anda asjad ära n-õ teisele ringile. Korduskasutuskeskuste ja muude korduskasutuseks ettevalmistamisega tegelevate isikute (nt jäätmekäitluskeskused) ühtlane jaotus üle Eesti annab hea võimaluse vähendada olmejäätmetes selliste jäätmete hulka, mis senini jõudsid ladestamiseks prügilasse või suunati põletamisele.

Jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise ning korduskasutuseks ettevalmistamise puhul taotletakse toetust eeldatavalt projektidele, mille investeringute maht ei ületa arvatavalt vähese tähtsusega abi piirmäära. Suuremahulisemate korduskasutuse eesmärgiga taotluste puhul on võimalus taotleda riigiabi.

Lõikes 3 on sätestatud, et lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele ehk jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevusele antakse toetust ainult vähese tähtsusega abina. Varem seda võimalust ega nõuet ei olnud.

Lõikes 4 sätestatakse, et lõike 1 punktides 2–3 ja lõikes 2 nimetatud tegevusteks ehk jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamiseks, ringlussevõtuks ja korduskasutuseks ettevalmistamiseks antav toetus on kas vähese tähtsusega abi või riigiabi. Varem vähese tähtsuse abi võimalust ringlussevõtuks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks ei olnud.

Lõike 5 kohaselt toetatakse liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamist ja liigiti kogutud jäätmete ringlussevõttu jäätmeliikide osas, mis on loetletud käesoleva määruse lisas 1, mis tugineb keskkonnaministri 14. detsembri 2015. aasta määrusele nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ ja keskkonnaministri 02.07.2007 määrusele nr 49 „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“. Jäätmekoodide ja -liikide nimetamise eesmärgiks on kitsendada jäätmete ringi, mille käitlemiseks saab toetust taotleda ja nende jäätmeliikide taaskasutamine, sh ringlussevõtt ja korduskasutuseks ettevalmistamine pole piisav.

Lõikes 6 on sätestatud, et kui korduskasutusse või ringlusse suunatakse väljaspool Eestit tekkinud jäätmeid, rahastatakse proportsionaalselt vaid osa, mis katab Eestis tekkivate jäätmete käitlust. Arvestades, et meetmest rahastatakse investeeringuid, siis toetatakse selliseid investeeringuid, millega luuakse ringlussevõtu lisavõimsus eelkõige Eestis tekkinud jäätmetele. Kui taotleja kavatses käidelda ka väljaspool Eestit tekkinud jäätmeid, rahastatakse investeeringust proportsionaalselt vaid osa, mis vastab projekti käigus planeeritavale Eestis tekkinud jäätmete käitlemise osakaalule. Jäätmevaldkonna õigusaktides sätestatud sihtarvude ja määrade täitmine on Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriigi kohustus. Arvestades, et Eestil on raskusi korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu sihtarvude saavutamise, siis nende saavutamine on oluline just Eestis tekkivate jäätmete osas. Väljaspool Eestit tekkinud jäätmete käitlemine ei panusta käesoleva määruse eesmärgi saavutamisse.

Lõike 7 punktid 1 ja 2 sätestavad, et toetust ei anta jäätmete termilise töötlemise (põletamine, sh masspõletamine, pürolüüs jms) võimaluste arendamiseks, välja arvatud juhul, kui termilise töötlemise tulemusel toimub jäätmete ringlussevõtt. Kui termilise töötlemise tulemusel saadud jäätmed võetakse ringlusse, ei lähe see vastuollu ringlussevõtu definitsiooniga. Seda

kontrollitakse vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele 08.12.2011 nr. 148 „Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute nimistud“, kus on öeldud, et kui jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist ettevalmistavate toimingute käigus tekkinud jäätmed osaliselt taaskasutatakse ja osaliselt kõrvaldatakse, siis liigitatakse ettevalmistav toiming toimingute hulka sõltuvalt sellest, millisel viisil suuremat osa (üle 50%) tekkinud jäätmete massist järgnevalt töödeldakse. See erand on võrreldes varasemaga lubatud, sest jäätmekäitlustehnoloogiad arenevad ning nüüd on juba võimalik turutingimustes nt pürolüüsiga saada tooraine. Jäätmete ringlussevõtu puhul peab jäätmetest saama § 12 lõike 2 punktis 7 nimetatud nõuetele vastav toore ja sellest toode, mille kasutusse minemise kohta peab taotleja esitama eelkõkkulepped. Jäätmete termiline töötlemine kütuse ja gaasi saamise eesmärgil ei ole toetatav, kuid näiteks reoveesetest biosöe ja rehvidest tahma tootmine on toetatav eeldusel, et seda tooret ka realselt kasutatakse. Samuti ei anta toetust jäätmekütuse tootmiseks ja seda ettevalmistavate tegevuste arendamiseks. Jäätmekütuse tootmist ettevalmistavate tegevustena käsitletakse jäätmete sortimist, segamist, purustamist, sõelumist, kui nende tegevuste saaduseks on materjal, mida kasutatakse jäätmekütuse tootmiseks. Jäätmete põletamine on madalama eelistusega tegevus jäätmehierarhias võrreldes jäätmete ringlussevõutuga. Seetõttu ei lähe määruse eesmärgiga kokku jäätmete energiakasutuse toetamine. Jäätmete põletamist ja jäätmekütuse tootmist ei toetata ka seetõttu, et vastavad võimekused on Eestis olemas, nende summaarne käitlusmaht ületab Eestis tekkivaid segaolme- ja muid sobivaid tavajäätmeid. Samuti konkureerivad energiakasutusele suunatud käitluslahendused juba praegu sisendi osas osaliselt ringlussevõutuga, seega oleks jätkuva energiakasutuse toetamine ka ringlussevõtu eesmärgile vastutõttav.

Lõike 7 punkt 3 sätestab, et toetust ei anta ettevõtjale, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks. Piirangud tulevad riigiabi nõuetest.

Lõike 7 punkt 4 sätestab, et toetust ei anta toetatavateks tegevusteks, kui tegemist on ettevõtja oma jäätmetega. Piirang tuleneb üldise grupierandi määruse artiklist 47, mille kohaselt investeringuteks ettenähtud abi antakse teiste ettevõtjate toodetud jäätmete ringlussevõtuks ja korduskasutuseks. Ehk nii jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise, ringlussevõtuks ettevalmistamise, ringlussevõtu kui ka korduskasutuseks ettevalmistamise puhul on oluline, et tegu poleks taotleja enda poolt tekitatud jäätmetega.

Eelnõu §-ga 6 viidatakse, et §-s 5 nimetatud tegevusteks antav abi on riigiabi või vähese tähtsusega abi. *Lõige 1* sätestab, et tegemist on riigiabiga, kuna käesoleva meetme raames antava abi puhul on täidetud kõik ELi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tingimused. Nimetatud artikli lõike 1 kohaselt ei ole selline abi EL siseturuga kokku sobiv ning selle andmine reeglina keelatud. Erandina on aluslepingu artikli 107 lõike 3 kohaselt teatud liiki riigiabi (sh keskkonnakaitse eesmärgil) siiski lubatud anda.

Kuna käesoleva määruse kohaselt antakse abi ettevõtete ressursitõhususe suurendamiseks ja toetatavate tegevustega tagatakse parem keskkonna kaitse, tuleb EL aluslepingust tulenevalt abi andmisel täita üldise grupierandi määruse sätteid, mis on seotud keskkonnakaitseks artikli 47 alusel antava abiga. Sellele tingimusele saab vastavaks lugeda ka toetuse andmist korduskasutuseks ettevalmistamiseks. Komisjoni määrust saab riigiabi andmisel aluseks võtta, kui on täidetud kõik määruse tingimused, sh kui keskkonnakaitse investeringutele antav abi ei ületa 15 miljonit eurot ettevõtja ja investimisprojekti kohta. Käesolevas määruses on toetuse maksimaalne suurus 5 miljonit eurot taotleja kohta.

Üldise grupierandi määruse artikkel 47 lõike 2 kohaselt on toetuse andmisel oluline jälgida, et investeringuteks ettenähtud abi antakse teiste ettevõtjate toodetud jäätmete käitlemiseks (ringlussevõtuks ja korduskasutuseks ettevalmistamiseks).

Artikkel 47 lõige 4 sätestab, et abiga ei vabastata saastajaid kaudselt koormast, mida nad peaksid vastavalt liidu õigusele kandma, ega koormast, mida saab pidada tavaliseks ettevõttega seotud kuluks.

Artikkel 47 lõike 5 kohaselt ei tohi olla investeeringu eesmärk lihtsalt suurendada nõudlust materjalide ringlussevõtuks, ilma et suureneks materjalide kogumine. Riik on seadnud üheks jäätmekäitlusvaldkonna eesmärgiks liigiti kogumise suurendamise ja tõhustamise. Jäätmeseaduse kohaselt korraldab kohaliku omavalitsuse üksus jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Jäätmete liigiti kogumine võimaldab edendada jäätmete ringlussevõttu ja seega liikuda nn ringlussevõtva ühiskonna poole, mis on kaasaegse jäätmekäitluse olulisim eesmärk. Ühtlasi kindlustatakse liigiti kogumisel ka teise toorme parem kvaliteet ning ringlussevõtu kasutegur. Jäätmete ringlussevõtu võimsuste suurendamisega kaasneb jäätmete liigiti kogumise suurenemine. Taotleja ei pea tingimata jäätmeid ise koguma, ta võib sisendjäätmevood saada ka kelleltki teiselt, kes jäätmed liigiti kogub.

Artikkel 47 lõike 6 kohaselt peab investeering arendama tehnoloogiat. See tähendab, et kavandatav tehnoloogia on uuenduslik võrreldes vastava tehnika hetke tasemega ehk majanduslikult tasuva ja tavapärase praktikas kasutatavaga. Seega investeeringule, mille eesmärk pole tehnoloogia arendamine, vaid olemasoleva kulunud tehnoloogilise sisseseade uue vastu välja vahetamine, riigiabi ei anta.

Artikkel 47 lõike 7 kohaselt on abikõlblikud täiendavad investeeringukulud, mis on vajalikud ringlussevõtu või korduskasutuseks ettevalmistamise tõhustamiseks tehtavate investeeringute realiseerimiseks võrreldes tavapärase sama suutlikkusega korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu protsessiga, mis oleks toimunud ilma abita. Kui taotleja juba tegutseb nt mingi jäätmeliigi ringlussevõttuga ja ta soovib oma tegevust laiendada, siis ei ole abikõlblik mitte kogu investeering (sama jäätmeliigi ringlussevõtuks), vaid ainult osa, mille võrra ringlussevõtt muutus efektiivsemaks.

Lõige 2 sätestab, et kui taotletava abi summa koos varem (jooksval ja kahel eelneval majandusaastal) saadud vähese tähtsusega abiga on väiksem kui 200 000 eurot ettevõtja kohta, on tegemist vähese tähtsusega abiga.

Eelnõu §-i 7 lõikes 1 sätestatakse, et projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäeval.

Lõikes 2 täpsustatakse missugusesse ajaraami peab taotluse rahuldamise otsuses märgitav abikõlblikkuse periood jääma. Abikõlblikkuse perioodi lõpptähtajaks on sätestatud 1. oktoober 2023, et tulenevalt ühendmäärusest jõuaks väljamaksed teha hiljemalt 31. detsembriks 2023.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse abikõlblikud kulud. *Lõikes 1* viidatakse Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. aasta määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-dele 2 ja 5, kus on toodud kulu abikõlblikuks

lugemise üldtingimused.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse abikõlblike kulude liigid. *Lõike 2 punkti 1* kohaselt on kõik toetuse taotluses nimetatud projekti ja meetme eesmärgi saavutamiseks vajalikud kulud abikõlblikud. *Lõike 2 punkti 2* kohaselt on abikõlblikud seadme soetamise, seadistamise ja häälestamise kulud. Antud kulud võivad moodustada märkimisväärse osa tehnoloogia hinnast ning mille toetamine on seetõttu otstarbekas. Seadistamise ja häälestamise kulud peavad sisalduma seadme soetamismaksumuses, hiljem tehtud seadme seadistamise ja häälestamise kulud ei ole abikõlblikud. Kui soetatakse seade, siis peavad sellega kaasnema kõik vajalikud paigaldused, instrueerimine, testperioodid jne, et seadet oleks võimalik kohe õigesti kasutama hakata, samuti peab väljaõpe olema seadme tarnija poolt. *Lõike 2 punkti 3* kohaselt on abikõlblikud seadmete liisimise kulud, mis on tehtud projekti abikõlblikkuse perioodil. Seadmete liisimise kulude all mõeldakse kapitalirendi alusel seadmete rentimist või soetamist. *Lõike 3* algne määratlus pärineb üldise grupierandi määruse artikli 47 punktist 7, kuid õigusselguse huvides on muudetud abikõlblike kulusid selgitava lause sõnastust.

Lõike 4 kohaselt on abikõlblike kulude hulgas jäätmejaamade ja -majade rajamisega, laiendamisega ja inventari soetamisega seotud kulud (sh liigiti kogutavate jäätmete kogumismahutite soetamine). Need kulud on abikõlblikud selleks, et suurendada liigiti kogutud jäätmete hulka ning seeläbi ka ringlussevõtu võimalusi.

Lõikes 5 sätestatakse piirangud kulude abikõlblikkuse osas.

Lõike 5 punkti 1 kohaselt on abikõblilik seadme soetamisega kaasnev immateriaalse vara kulu juhul, kui see liidetakse toetuse saaja põhivarale, seda käsitletakse amortiseeruva varana ning soetatakse kolmandatelt isikutelt turutingimustel. Immateriaalse kulu all on silmas peetud nt arvutiprogramme ja muud tarkvara, mis on vajalik soetatud seadmete töötamiseks.

Lõike 5 punktis 2 on sätestatud, et seadme soetamise, seadistamise ja häälestamise kulu on abikõblilik juhul, kui see on soetatud isikult, kelle tegevusalaks on taotluse esitamisele eelnenud vähemalt ühe kalendriaasta jooksul olnud sama otstarbega seadmete või masinate müük. Sätte eesmärk on välistada olukord, kus seade ostetakse ettevõttelt, kellel puudub kogemus vastaval turul ja ka seadme paigaldamise kogemus. Vastavalt riigihangete seadusele on lubatud ka ühispakumused.

Lõike 5 punktis 3 on sätestatud, et seadmete liisimise kulu on abikõblilik juhul, kui liisinguleping sisaldab tingimust, et liisingueseme omandiõigus läheb liisingulepingu lõppedes üle toetuse saajale ning on täidetud ühendmääruses seatud tingimus liisinguandjale. Liisinguga soetamisel tuleb arvestada ühendmääruse § 2 regulatsiooni, millest tulenevalt ei saa maksta välja liisingukuluseid, kui asja omand ei ole toetuse saajale üle läinud. Seega peaks vormistama liisingulepingu selliselt, et omand läheb üle lepingu alguses.

Lõikes 6 on nimetatud kulud, mis ei ole lisaks ühendmääruse §-s 4 nimetatud kuludele abikõblilikud. *Punktide 1–4* kohaselt ei ole abikõblilikud personali- ja üldkulud, kinnisasja ostuhind koos ostmiseks tehtud muude kuludega, projekti ettevalmistamise kulud, sealhulgas projektide detailplaneeringutele, teostatavus- ja tasuvusuuringutele, arengukavadele, keskkonnamõju hindamisele tehtud kulud ja kasutatud seadme ostmine. Kinnisasja ostuhind on mitteabikõblilik kulu, et vältida toetuse abil kõrge kinnisvara arendamise potentsiaaliga asukohtades struktuurifondide toetuse abil kinnisasjade soetamist. Lisaks muudab kõrge kinnisasja hind kogu projekti kulud ebaproportsionaalselt kõrgeks. Kasutatud seadme

soetamise kulud on mitteabikõlblikud põhjusel, et vältida eelmisel rahastamisperioodil ette tulnud juhuseid, kus toetust küsiti juba taotleja omanduses oleva kasutatud seadme ostmiseks. Sätte teiseks eesmärgiks on välistada olukord, kus ettevõtjad hakkavad oma kasutatud seadmeid teineteisele müüma, mistõttu puudub vajalik garantii seadme töökorras oleku kohta. Lisaks on kasutatud seadme puhul väga raske kindlaks teha selle õiglast hinda. *Punktis 5* on sätestatud, et segaolmejäätmete kogumismahutite soetamine ei ole abikõlblik ühegi toetatava tegevuse puhul, kuna ei panusta ringlussevõtu eesmärki. Kogumismahutite soetamine on abikõlblik ainult jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevuse korral. *Punktis 6* on sätestatud, et abikõlblik ei ole uudse tehnoloogia koosseisu mittekuuluva tehnilise seadme või vahendi kulud, st ei toetata nt kopplaaduri, laboriseadmete jm tavatehnika soetamist.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse toetuse osakaal, toetuse maksimaalne suurus ning täpsustatakse taotlusvooru eelarve kinnitamise ja -suurendamise korda. Kuna maksimaalne toetuse osakaal ressursitõhususe meetmes on 50% (vastavalt VV korralduse 28.12.2017 nr 386 "Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja" kinnitamine), siis jälgib Keskkonnaministeerium, et toetatavate projektide toetuse summa ei ületaks 50% projekti abikõlblikest kuludest. Kuigi vähese tähtsusega abi korral saab toetust küsida 75%, on üldises plaanis tegu väiksemamahuliste projektidega. Üldise ettevõtete energia- ja ressursitõhususe meetme 50% osakaal tagatakse tänu sellele, et riigiabi projektid on suurema eelarvega ja mõjutavad osakaalu rohkem kui väikesed projektid. Seda on näidanud ka ressursitõhususe investeringu projektid meetme tegevuses 4.3.1, kus keskmine toetuse summa jääb napilt üle 30%. Samuti jälgib Keskkonnaministeerium voorupõhiselt, et meetmete nimekirjas toodud protsenti ei ületataks. Selleks seatakse ka vooru eelarve (sh tegevuste lõikes) mahus, mis on tunduvalt väiksem, kui meetme kogu eelarve. Ühe olulise tegevusena hindame ka valikukriteeriumina omafinantseeringu osakaalu, kus suurema omafinantseeringuga taotleja saab rohkem punkte. Samuti võib taotluse rahuldamise otsuses vastavalt § 20-le vajadusel taotlust osaliselt rahuldada kui selgub, et seatakse ohtu 50% üldine toetuse osakaal. Vajadusel saab järgmises taotlusvoorus vähese tähtsusega abi ja riigiabi määra korrigeerida väiksemaks.

Lõikes 1 on sätestatud, et toetuse maksimaalne suurus on 5 miljonit eurot taotleja kohta, välja arvatud juhul, kui taotletakse toetust jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevuseks, siis on toetuse maksimaalne suurus 200 000 eurot.

Lõikes 2 on sätestatud, et toetuse maksimaalne osakaal § 6 lõikes 2 nimetatud vähese tähtsusega abi korral on 75% projekti abikõlblikest kuludest. Vähese tähtsusega abi puhul on abikõlblikud kogu investeringu kulud, mitte vaid täiendavad keskkonnakaitsekselised kulud võrreldes võrdlusinvesteeringuga (grupierand). Piirangu seadmisel on soovitud taotlejatele atraktiivsemaks muuta ka väiksemamahuliste ja majanduslikult vähematraktiivsete tegevuste edendamine. Vähese tähtsusega abi määra nagu riigiabi, ei ole taotlejast tulenevalt diferentseeritud, kuna põhimõtte on, et toetatakse tegevusi, mitte taotlejaid.

Lõikes 3 sätestatakse riigiabi toetuse maksimaalne osakaal väikeettevõtjale, keskmise suurusega ettevõtjale ja suurettevõtjale. Riigiabi andmisel VKE-dele ja *de minimis* abi andmisel tuleb arvestada ühissätete määruse (1303/2013) artikli 61 artiklis 8 punktides a ja b tooduga. Grupierandi määruse artikli 47 alusel võib abi osakaalu suurendada 15 protsendipunkti võrra investeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti a tingimusi täitvas abi saavas piirkonnas. Riigiabina antava toetuse maksimaalne osakaal projekti abikõlblikest kuludest on nüüd väikeettevõtjale 70%, keskmise suurusega ettevõtjale 60% ja suurettevõtjale 50%.

Toetuse osakaal ja suurus taotleja projekti kohta tuleneb §-s 6 viidatud EL riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmist reguleerivatest aktidest. Lisaks on *lõikes 4* nimetatud suurettevõtetest taotlejate korral paragrahvis 9 arvestatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse 17. detsember 2013 (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006, artikli 61 alapunktides 8a ja 8c sätestatuga, mille kohaselt kui suurettevõtja projektile riigiabina taotletava toetuse abikõlblike kulude suurus on vahemikus 1 000 000 – 15 000 000 eurot, otsustab rakendusüksus toetuse summa ja osakaalu suurettevõtjale taotluses esitatud investeringu tasuvusanalüüsi tulemuste alusel. Toetuse maksimaalne ülempiir on käesolevas meetmes 5 miljonit eurot.

Lõige 5 täpsustab taotlusvooru eelarvet puudutavaid asjaolusid.

Eelnõu § 10 sätestab taotlusvooru avamise ja lõpetamisega seotud info avaldamise korra. Vastavalt *lõikele 1* antakse toetust voorupõhiselt. Informatsioon taotlusvooru avamise ja lõpptähtaja kohta avaldatakse kahes üleriigilises päevalehes ja rakendusüksuse veebilehel vähemalt 7 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva. *Lõike 2* kohaselt korraldab taotlusvooru avatuks- ja lõppenuks kuulutamise rakendusüksus.

3. Peatükk

Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded

Eelnõu § 11 sätestab taotlejale esitatavad nõuded.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt võib toetust taotleda kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohalike omavalitsuste ühendus. Kohalike omavalitsuste osas on eelkõige silmas peetud võimalust toetust taotleda jäätmejaamade ja -majade rajamiseks, laiendamiseks ja inventari soetamiseks ning korduskasutuseks ettevalmistamise arendamiseks. Ringlussevõtt on aga enamasti eraettevõtete poolt teostatav majandustegevus, mistõttu jääb see valdkond pigem eraõiguslike juriidiliste isikute huviorbiiti. Võttes arvesse, et kohalike omavalitsuste roll on korraldada ja arendada jäätmekäitlust oma territooriumil, siis korduskasutuskeskuste ja muude korduskasutuseks ettevalmistamisega tegelevate isikute (nt jäätmekäitluskeskused) ning jäätmete liigiti kogumise võimaluste ühtlane jaotus üle Eesti annab hea võimaluse vähendada olmejäätmetes selliste jäätmete hulka, mis senini jõudsid ladestamiseks prügilasse või põletusse. Kuna jäätmejaamad kuuluvad enamasti omavalitsustele, siis korduskasutuseks ettevalmistamist on võimalik ühe võimalusena arendada ka jäätmejaamades.

Lõike 1 punkti 2 kohaselt võib toetust taotleda eraõiguslik juriidiline isik. Määrus näeb kohalike omavalitsuste kõrval ette ka eraettevõtete kaasamise Eesti jäätmemajanduse arendamisse. Ettevõtetele on oluline tähtsus nii jäätmemajanduse arendamisel kui ka kogu Eesti majanduse arengus, töökohtade loomisel ning sotsiaalse stabiilsuse garanteerimisel. Regionaalarengu aspektist on ettevõtetele tähtis roll, kuna nad võimaldavad elavdada mahajäänud piirkondade majandustegevust ning tööpuuduse leevendamiseks loovad eelduse kohaliku tootmis- ning inimressursi otstarbekamaks kasutamiseks. Arvestades, et ettevõtetele puudub sageli piisav finantseerimine majandustegevuse alustamiseks, arendamiseks või ümberkujundamiseks, soodustab igasugune riigi toetus, mida antakse kooskõlas riigiabi tingimustega, ettevõtete

arengut ja seeläbi riigi tasakaalustatud arengut ja on vältimatult vajalik Eesti jäätmemajanduse korrastamisel. Määruse alusel antava toetuse üheks eesmärgiks on jäätmekäitluse arendamise toetamine, kus tegevuse alustamise või reorganiseerimise tulemusel tekib juurde jäätmete ringlussevõtu lisavõimsus.

Lõike 2 kohaselt saab mittetulundusühing toetust taotleda jäätmejaamade ja -majade rajamiseks, laiendamiseks ja inventari soetamiseks ning jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamiseks, sh korduskasutuskeskuse rajamiseks ja inventari soetamiseks. Piiranguga soovitakse vältida olukorda, kus majanduslikult kergemini haavatavad mittetulundusühingud võtaksid endale üleliigseid kohustusi.

Lõige 3 ütleb, et üldise grupierandi määruse kohaselt loetakse kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohalike omavalitsuste ühendus suurettevõtjaks.

Lõike 10 kohaselt peavad taotlejal olema olemas nii majandusaasta aruanded kui ka esitatud jäätmearuanded, kui selline kohustus tal õigusaktidest tulenevalt on. Selle nõudega soovitakse tagada olukord, kus toetust saaksid ettevõtted, kes on oma kohustused riigi ees täitnud.

Lõigetes 11 ja 12 sätestatakse uus nõue, et kui jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevuse toetuse taotleja on kohalik omavalitsus või kohalikule omavalitsusele kuuluv äriühing või juriidiline isik, mille liikmeteks või omanikeks on kohalikud omavalitsused või kohalikule omavalitsusele kuuluvad äriühingud, siis peab kohaliku omavalitsuse veebilehel olema kättesaadav kehtiv jäätmekava ja jäätmehoolduseeskiri. Need on vajalikud selleks, et veenduda taotleja vastavuses talle seadusest tulenevatele nõuetele. Haldusreformi tulemusena liidetud kohalikest omavalitsustest taotleja või kohalikule omavalitsusele kuuluva äriühingust taotleja korral peab kirjeldatud nõudele vastamiseks toetatava tegevuse projekti elluviimise piirkonnas (endisel kohalikul omavalitsusel) olema oktoobris 2017 kehtinud või uuendatud jäätmekava ja jäätmehoolduseeskiri.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded toetuse taotlusele. *Lõike 1* kohaselt peab taotlus lisaks taotluste menetlemise määruse § 4 lõikes 1 sätestatule vastama ka punktides 1-10 sätestatud nõuetele.

Lõike 1 punktis 6 on toodud täiendavalt võrreldes varasemaga nõue, et taotlus ei tohi sisaldada teostamisel olevaid või teostatud töid. See nõue tuleneb vajadusest hinnata, kas taotleja võiks selle investeeringu ilma toetuseta ise ära teha.

Lõike 1 punktis 9 toodud projekti teostatavuse nõuet kontrollib rakendusüksus eelkõige lõikes 2 punktis 5 nimetatud projekti äriplaani põhjal.

Lõikega 2 sätestatakse tingimused taotlusele ning sellele lisatavatele dokumentidele. Tingimuste seadmine on vajalik, et oleks võimalik hinnata taotluse vastavust määrusele.

Lõike 2 punktis 2 sätestatakse kohustus tõendada taotleja ettevõtte suurust, kas ettevõtja on suur, keskmine või väike, et oleks võimalik hinnata maksimaalset toetuse osakaalu. Suurettevõtte on ettevõtte, mis ei kuulu mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE-d) kategooriasse. VKE kategooriasse kuuluvad ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot. VKE-de kategoorias loetakse väikesteks need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 50 inimesele ja

mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot. VKE-de kategoorias loetakse mikroettevõteteks (antud määruse kontekstis kohalduvad väikeettevõtete tingimused) need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 10 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.

Lõike 2 punkti 3 kohaselt tuleb taotlusele lisada taotleja kinnitus, et ta ei ole võtnud tööle isikut, kellel puudub õiguslik alus Eestis töötamiseks.

Lõike 2 punkti 5 kohaselt tuleb taotlusele lisada projekti äriplaani ja finantsanalüüsi. Äriplaani ja finantsanalüüsi peab olema koostatud vastavalt käesoleva määruse lisas 2 esitatud juhendile ja ei tohi olla taotluse esitamise ajal vanem kui 1 aasta. Need dokumendid on vajalikud selleks, et hinnata taotleja finantsvõimekust ja projekti jätkusuutlikkust.

Lõike 2 punkt 6 kohaselt peavad suurettevõtjad, kelle projekti abikõlblike kulude suurus on vähemalt 1 000 000 eurot, lisama investeringu tasuvusanalüüsi. Rakendusüksus kontrollib esitatud prognoosi põhjal ergutava mõju olemasolu suurettevõtte investeringu tegemiseks ja taotletava toetuse (suuruse) põhjendatust lubatud investeringutuluse tagamiseks. Taotlejal tuleb mh näidata, milline on tasuvusaeg koos toetusega ja ilma toetuseta.

Lõike 2 punktides 7–9 on kirjeldatud jäätmete ringlussevõtu tõendamise seotud nõuded. *Punkt 7* sätestab, et jäätmete ringlussevõtu puhul tuleb esitada dokumendid, mis tõendavad jäätmetest saadava toote vastavust rahvusvahelisele, Euroopa või Eesti standardile või jäätmeseaduse § 2¹ lõike 2 alusel kehtestatud määruse nõuetele või EL-i poolt kehtestatud jäätmete lakkamise määruse nõuetele või, et jäätmetest toodetud asju ei ole võimalik eristada looduslikust toorainest toodetud asjast. Taotlus peab sisaldama vähemalt ühte nimetatud dokumentidest. *Punkt 8* kohaselt tuleb taotlusele lisada kokkulepe jäätmete nõuetekohase ringlussevõtu kohta taotleja ja jäätmete ringlussevõtja vahel, kui toetuse taotleja on jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistaja. Antud nõue tagab, et jäätmed saaksid lõpuks siiski ringlusse võetud. Kui nimetatud kokkulepet ei esitata, loetakse taotlus nõuetele mittevastavaks. *Punkti 9* kohaselt tuleb taotlusele lisada kinnituskiri, milles jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistavaks tegevuseks toetuse taotleja kinnitab kirjalikult, et edasine jäätmete ringlussevõtt toimub vastavalt käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 7 toodud tingimustele.

Määrust on täiendatud *lõike 2 punktiga 10*, mille kohaselt peab taotlus sisaldama vähemalt kolme sõltumatu pakkuja poolt esitatud sisu poolest võrreldavat hinnapakumust ja kui kolme pakumust ei ole võimalik esitada või ei ole toetuse suuruse arvutuses lähtunud odavaimast pakumusest, siis tuleb selle kohta lisada selgitus.

Määrust on täiendatud *lõigetega 3 ja 4*, kus on kirjas jäätmeliigid, mille vastuvõtmist peab jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevuse raames rajatud või laiendatud jäätmejaama ja -maja tehnilise varustatuse loend sisaldama. Need tulenevad peamiselt määrusest „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“, kuid lisaks on hinnatud, milliste jäätmeliikide kogumisega on probleeme ning samuti, milliseid jäätmeliike on hetkel võimalik ringlusse suunata. Projektid peavad andma panuse probleemsete jäätmeliikide kogumise suurendamiseks. Taotluses tuleb lahti kirjutada, milliseid jäätmeliike ja kuidas projekti raames kogutakse. Projekti elluviimisel kontrollib rakendusüksus taotluses olnud kirjeldusega võrreldes, kas tehtud tegevused vastavad taotluses lubatule.

Eelnõu § 13 sätestab taotleja kohustused.

4. Peatükk

Taotluse esitamine ja menetlemine

Eelnõu § 14 sätestab taotluse esitamise korra. Taotlus esitatakse rakendusüksusele hiljemalt taotlusvooru tähtaja jooksul.

Eelnõu § 15 ja *§ 16* reguleerivad taotluse menetlemisega seonduvat. *§ 15* sätestab, millise aja sees ja mida peab rakendusüksus taotleja ja taotluse juures kontrollima. *Lõike 1* kohaselt teeb rakendusüksus taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse hiljemalt 130 kalendripäeva jooksul taotluse esitamise tähtajast arvates. Sellise pikkusega perioodi seadmisel on tuginetud ka eelmisele taotlusvoorule, kus tuli välja, et lühema perioodi jooksul on raske taotlusi põhjalikult kontrollida. Taotlused olid mitmel juhul puudulikud ja taotlejad ei vastanud sageli esitatud küsimustele või ei vastanud ette antud aja jooksul. Arvestades, et tegemist on konkurentsipõhiste voorudega, siis tuleb taotlusi samaaegselt menetleda. Arvestatud on ka sellega, et võrreldes eelmise vooruga on lisandunud jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevus ja tõenäoliselt esitatakse rohkem taotluseid. Sätestatud periood tagab rakendusüksusele aja ärakuulamiskirjade protseduuri ehk hea halduse tava rakendamiseks. *§ 16* reguleerib taotluse vastavaks või mittevastavaks tunnistamise tingimusi ning korda.

Eelnõu § 17 käsitleb taotluse hindamist.

Lõigetes 1 ja 2 on sätestatud, et §-i 12 nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hindab rakendusüksus §-s 18 esitatud hindamiskriteeriumide alusel ja saadud punktid summeeritakse. Punktide alusel koostatakse taotluste paremusjärjestus, kus kõrgema hindepunktide summa saanud taotlus asetseb eespool.

Lõike 3 kohaselt paigutatakse võrdsete hindepunktide korral paremusjärjestuses ettepoole suurema omafinantseeringu summaga esitatud taotlus ehk taotlus, mille omafinantseering on rahaliselt suurem. Seda selleks, et soodustada neid taotlejaid, kes on valmis projekti rohkem panustama.

Lõige 4 sätestab, et juhul kui nõuetele ja §-s 18 esitatud üldisele vastavuskriteeriumile vastavate taotluste rahuldamiseks vajamineva toetuse maht on väiksem, kui taotlusvooru eelarve, siis halduskoormuse vähendamiseks rahldatakse kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused neile hindepunkte andmata.

Eelnõu § 18 sätestab taotluse hindamiskriteeriumid.

Lõiked 1–2 kirjeldavad taotluse üldist valikukriteeriumit.

Lõikes 3 on sätestatud, et nõuetele vastavaid taotlusi, mis täidavad ka üldise valikukriteeriumi nõudeid hinnatakse lõigetes 5 ja 6 toodud valikukriteeriumide alusel eraldi kolmes grupis: jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise taotlused, ringlussevõtu taotlused ja korduskasutuseks ettevalmistamise taotlused.

Lõikes 4 on täpsustatud, et kolme lõikes 3 nimetatud grupi kohta koostatakse hindamistulemuste põhjal koondpingerida vastavalt saadud punktidele ja taotlusi rahldatakse kolmes grupis alustades suurima punktisumma saanud taotlusest. Taotlusvoorule tehakse eelarve kolme lõikes 3 nimetatud grupi kaupa.

Lõikes 5 on toodud taotluse valikukriteerium, kui taotluses kirjeldatud projekt sisaldab jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise ning korduskasutuseks ettevalmistamise tegevusi. Kirjeldatud on valikukriteeriumit, mis hindab omafinantseeringu osakaalu abikõlblikest kuludest. See, kes lisab nõutavale minimaalsele omafinantseeringule, mis sõltub taotleja suuruselt (väike-, keskmine ja suuretevõtte), omalt poolt kõige rohkem, saab parima positsiooni ja seetõttu selles kriteeriumis parimad punktid ehk ühe punkti. Teised nimekirjas olevad projektid saavad punkte proportsionaalselt, kasutades eelnõus toodud valemit.

Lõige 6 sätestab taotluse valikukriteeriumid, kui taotluses kirjeldatud projekt sisaldab liigiti kogutud jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamise ja ringlussevõtu tegevusi. *Punktides 1–2 ja 3–4* on toodud välja kaks valikukriteeriumit. Esimene on sama, mis lõikes 5 nimetatud valikukriteerium, mis hindab omafinantseeringu osakaalu abikõlblikest kuludest. Teine kriteerium hindab kuluefektiivsust. Nii esimese kui teise valikukriteeriumi osas on arvesse võetud proportsiooni parima taotluse suhtes ehk projektid saavad punkte proportsionaalselt. Punktide arvutamisel kasutatakse eelnõus toodud valemit. Mõlemas valikukriteeriumis on teoreetiliselt võimalik saada maksimaalselt 1 punkt ehk kokku maksimaalselt 2 punkti. Projekti raames ringlusse või ringlussevõtuks ettevalmistamiseks suunatavate jäätmete all on silmas peetud lisanduvat sisendjäätmevoogu. Vastupidine (st väljundipõhine) arvestus tekitab arvestusprobleeme (väljundis sisalduvad lisaained, niiskus jms). Samuti arvestatakse valikukriteeriumis sisendina vaid Eestis tekkinud jäätmeid.

Eelnõu § 19 reguleerib taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemise korda ja tingimusi, sealhulgas ajaraami, mille raames rakendusüksus otsuse tegema peab.

Eelnõu § 20 reguleerib taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise tingimusi.

Eelnõu § 21 reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimusi, sealhulga tähtaega, mille vältel peab rakendusüksus otsuse tegema.

5. Peatükk.

Toetuse saaja õigused ja kohustused

Eelnõu §-s 22 sätestatakse toetuse saaja kohustused.

Lõige 2 kehtestab rahalise määra, mille ületamisel tuleb riigihangete dokumendid esitada enne hanke väljakuulutamist rakendusüksusele. Eelkontrolli tegemise eesmärgiks on ennetada võimalikke rikkumisi riigihangete läbiviimisel, et maandada tagasinõuete riski. Nõude seadmisel tuginetakse varasemate rahastamisperioodide kogemustele, mis on näidanud, et enim rikkumisi ja sellest tulenevalt tagasinõudeid kaasneb just riigihangete seaduse nõuete mittetäitmisega. Seoses uue riigihanke seadusega on suurendatud nõude alampiirmäära 10 000 eurolt 30 000 euroni.

Lõike 3 kohaselt viib toetuse saaja hanked läbi elektrooniliselt riigihangete registris, kui hanke eeldatav maksumus käibemaksuta on 30 000 eurot või rohkem (varem oli 10 000 eurot). Kohustus, et toetuse saaja viib hanked läbi riigihangete registris teenib avaliku raha ausa ja mõistliku kasutamise eesmärki. Struktuurtoetuse seadusest tulenevalt on iga struktuurivahenditest toetuse saaja kohustatud toetuse kasutamisel järgima riigihangete seaduse üldpõhimõtteid. Riigihangete registrit kasutades on tagatud riigihangete seaduse reeglite järgimine ja vajadusel ka ajakohastamine. Pakkumused avatakse pärast pakkumuste esitamise

tähtaega ja sellest jääb kontrollimiseks jälg, tagatud on konfidentsiaalsus, dokumente säilitatakse nõutud aja jooksul, teabevahetus on kõigile pakkujatele avalik ja kättesaadav, tagatud on võrdne kohtlemine, konkurentsile avatus, kontrollitavus. Registri kasutamine lihtsustab toetuse saaja jaoks hanke menetlemist ja rakendusüksuse jaoks hanke kontrollimist. Keskkond on tasuta nii hankijale, pakkujale kui kontrollijale.

Lõikes 7 on täpsustatud võrreldes varasemaga, et Keskkonnaameti poolt kinnitatud tegevuskoha põhine jäätmearuanne tuleb esitada kõigil taotlejail, kellel selline kohustus tuleneb vastavast õigusaktist. Varasemalt oli see nõue kohalduv ainult väljaspool Eestit tekkinud jäätmete ringlusse suunamisel, kuid seda infot on vaja ka siseriiklikult kogutud ja käideldud jäätmete kohta.

Lisandunud on *lõige 8*, kus on sätestatud nõue, et jäätmejaama rajamise, laiendamise ja inventari soetamise toetuse saaja peab esitama 5 aasta jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu igal aastal iga jäätmeliigi kohta kogutud koguse, korduskasutusse suunatud koguse ja ringlussevõtuks suunatud koguse tonnides. See on vajalik, et oleks võimalik hinnata jäätmejaamade mõju jäätmete liigiti kogumise suurendamisel. Vastasel juhul on keeruline hinnata nende projektide tulemuslikkust.

Lisandunud on *lõige 9*, kus on sätestatud, et rakendusüksus võib taotluse rahuldamise otsuse tühistada, kui toetuse saaja ei alusta projekti elluviimist 6 kuu jooksul taotluse rahuldamise otsusest arvates, v.a juhul kui alustamise viibimise põhjused ei sõltu taotlejast. See tingimus on vajalik selleks, et meetme raames toetusteks antud raha kasutataks ettenähtud tegevusteks abikõlblikkuse perioodil.

Eelnõu §-s 23 sätestatakse toetuse saaja õigused.

6. Peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Eelnõu § 24 reguleerib toetuse kasutamisega seonduvat aruandlust. Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuste seaduse § 14 punkt 15 sätestab vajaduse toetuse andmise tingimustes määratleda toetuse kasutamisega seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamise korra. Korra sätestamise eesmärk on anda toetuse saajale ülevaade, millist informatsiooni ta toetuse taotlemise ning projekti elluviimisega seonduvalt peab koguma ning esitama. Korra kehtestamisel on järgitud põhimõtet, et määruses nähakse ette üldised nõuded ja konkreetsele projektile määratakse korra üksikasjad taotluse rahuldamise otsuses. Täpsemad nõuded sisalduvad ka taotlusvormis, mille kehtestab iga taotlusvooru eel rakendusüksus.

Määrusega sätestatakse toetuse saajale kohustus esitada projekti vahearuanDED ning lõpparuanne, fikseerides aruandlusperioodi ning aruannetes sisalduv miinimuminformatsioon. Aruannete eesmärk on regulaarselt seirata projekti edenemist, eesmärkide poole liikumist ning tulemuste saavutamist, samuti avastada võimalikke probleeme elluviimisel ja leida neile lahendusi, et projekt tulemuslikult lõpetada. Projektide vahe- ja lõpparuanded on sisendiks ka rakenduskava seirearuande koostamisel ning ülevaadete esitamisel kogu rakenduskava tulemuste saavutamisest.

Lõikeid 1, 2 ja 4 on täpsustatud. Vahe- ja lõpparuannete esitamine käib ainult läbi struktuuritoetuse registri. Struktuuritoetuse registris on kõikidele meetmetele loodud analoogsed aruande väljad, mida tuleb täita. Mõisteid on ühtlustatud rakenduskavaga. Projekti

eesmärki ei pea lõpparuandes kajastama, kuna see lõpparuande koostamise hetkeks ei muutu. Samuti on lisatud aruannetele tähtaeg – 15. jaanuar, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklist 112 ja tagab, et rakendusüksus saab õigeaegselt esitada seirearuande.

Lõikes 5 on võrreldes varasema määrusega muudetud projekti lõpparuande esitamise tähtaega 15-le kalendripäevale. Selline tähtaeg vastab ühendmääruse § 2 lõikele 5, mis ütleb, et tegelikud kulud tuleb tasuda hiljemalt 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse peeriodi. Kuna ka määruse § 25 lõige 9 ütleb, et viimane maksetaotlus tuleb esitada koos lõpparuandega, siis muudatusega on määruse erinevad §-d vastavuses ka ühendmäärusega.

Lõige 6 on võrreldes varasema määrusega lisandunud ja käsitleb jäätmejaamade ja -majade rajamise, laiendamise ja inventari soetamise tegevuse raames rajatud jäätmejaamadega seotud aruandluse esitamist. Selle info esitamine on vajalik jäätmejaama teenuse kvaliteedi tagamiseks ja hindamiseks. Reguleeritud on jäätmejaama lahtiolekuajad ja taotleja peab koostama kirjaliku juhise jäätmejaama opereerimiseks. Need tingimused on seatud selleks, et suurendada jäätmete liigiti kogumist elanikelt tehes seda neile mugavamaks ja arusaadavamaks. Osaliselt tulevad need nõuded määrusest „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“, kuid lisaks on nõuded, mis parandavad jäätmejaama teenuse kvaliteeti. Sätestatud on nõue, et toetuse saaja peab esitama koos lõpparuandega iga jäätmeliigi kohta kogutud koguse, korduskasutusse suunatud koguse ja ringlussevõtuks suunatud koguse tonnides. See on vajalik, et oleks võimalik hinnata jäätmejaamade mõju jäätmete liigiti kogumise suurendamisel.

Eelnõu § 25 sätestab toetuse maksmise tingimused. Toetus makstakse välja pärast seda, kui töö on tehtud, kaup kätte saadud või teenus osutatud.

Eelnõu § 26 kirjeldab toetuse väärkasutamise finantskorrektsioone.

Eelnõu § 27 kirjeldab vaiete menetlemise korda.

Eelnõu § 28 sätestab, et enne käesoleva määruse jõustumist esitatud taotlustele kohaldatakse käesoleva määruse asemel keskkonnaministri 23.03.2015 määrust nr 23 „Toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevuste „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ ning „Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine“ jaoks avatud taotlemise korral“, kuna eelmises taotlusvoorus said taotlejad selle alusel toetust taotleda ja uusi või muudetud nõudeid neile panna pärast toetuse rahuldamise otsust ei ole mõistlik.

Eelnõu §-ga 29 tunnistatakse kehtetuks seni kehtinud määrus.

Eelnõu lisas 1 on toodud toetatavate jäätmeliikide nimekiri, millele saab taotleda ringlussevõtuks ettevalmistamise või ringlussevõtu toetust. Seda nimekirja on muudetud võrreldes varasemaga vastavalt hetkeolukorrale. Muudetud on ehitus- ja lammutusjäätmete, klaasijäätmete, plastijäätmete, biolagunevate jäätmete, tekstiilijäätmete ja pakendijäätmete punkte. Jäätmeliikide nimekirja on muudetud selliselt, et iga jäätmeliigi kood oleks nimetatud üks kord. Seda tehti selleks, et vältida dubleerimist erinevate punktide all ning samuti hinnati, milliste jäätmeliikide ringlusse võtmisega on probleeme ja millistega mitte. Lisatud on rehvid ning patareid ja akud, mille ringlusse võtmise võimekus vajab suurendamist. Sellele lisajärgimine on kohustuslik taotlejaile, kes taotlevad toetust jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamiseks või ringlussevõtuks.

Eelnõu lisa 2 on toodud äriplaani ja finantsanalüüsi koostamise juhend, mis katab nii investeeringu projekti kirjelduse kui ka finantsanalüüsi nõudeid. See on tehtud selleks, et taotlejal oleks lihtsam taotlust esitada. Sealhulgas tuleb taotlejal esitada jäätmemajanduse olukorra ja nõudluse analüüs projektiga seotud jäätmeliikide kohta, mis tagab selle, et ei investeeritaks liigsetesse käitlusvõimsustesse. Samuti annab antud analüüs ka ülevaate, kas antud investeering on mõistlik arvestades jäätmekäitluse hetkeolukorda, mida valideerib eksperthindaja. See tagab ka projektide jätkusuutlikkuse, kuna sel juhul on neil olemas piisav sisendvoog, mida käidelda. Juhul, kui sama liiki jäätmeid tahetakse käidelda, saab voorupõhise lähenemisega vältida olukorda, kus samal ajahetkel antakse toetust sarnastele projektidele luues nii konkurentsi pärssiva süsteemi. Selle lisa järgimine on kohustuslik kõigile taotlejaile.

Lisa 2 peatükis 1.4.3. nimetatud tehnika hetke taseme ehk majanduslikult tasuva tavapärase praktika/protsessi juurde käib selgitus, et Euroopa Komisjoni poolt on jäätmekäitlussektoris toetust (riigiabi) saanud uuendusliku tehnoloogilise arenduse näitena toodud Taanis teostatud projekt, mis aitas oluliselt suurendada romuautode käitlusprotsessi purustamisjägist (*shredder waste*) eraldada ja ringlusse suunata erinevaid jäätmeliike (näide SA.37380) http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/249982/249982_1562944_119_2.pdf.

Lisa 2 peatükis 1.4.3. nimetatud tehnoloogilise või tööstusliku läbikukkumise riski juurde käib selgitus, et uuenduslike tehnoloogiate puhul on läbikukkumise oht suhteliselt kõrge. Riskid on seotud üldjuhul tehnoloogiliste, turuprobleemide või finantsiliste aspektidega. Näiteks nõuavad sellised projektid tihti mahukaid investeeringuid, millele rahastamise leidmine on raske (kas teabe ebaühtluse tõttu, kapitalituruprobleemide jms tõttu).

Lisa 2 peatükis 1.4.3. nimetatud tavapraktikate/tehnoloogiate innovaatilisi lahendusi, mida võrreldes hetke tasemega on oluliselt täiustatud juurde käib selgitus, et investeering peaks kaasa tooma keskkonnakasvu, mis on oluliselt suurem kui paranemine, mis tuleneb võrreldavast tavapraktikast.

Lisa 2 peatükis 1.4.3. nimetatud olemasolevate tehnoloogiate ja seadmete efektiivsemaks muutmise (nt võimsuse suurendamise) juurde käib selgitus, et selles kontekstis on abikõlblikud kulud ainult need kulud, mis on tehtud olemasolevast tehnoloogiast/seadmetest selgelt eristatavasse oluliselt täiendatud tehnoloogiasse/seadmetesse, mis aitavad kaasa teatud jäätmeliikide ringlussevõtule/korduskasutusele (*eligible costs are the costs of the „extra-investment“ needed to lead to an increase in recycling*).

Lisa 2 peatükis 1.4.3. nimetatud kavandatava tehnoloogia uudsuse aspektide (olemasolevate tehnoloogiate puhul olulise täiustamise aspektid) juurde käib selgitus, et võrdlus peab olema laiem, kui taotleja enda poolt seni kasutatud tehnoloogia.

Lisa 2 peatükis 1.4.3. nimetatud põhjendused, miks kavandatud investeeringu tegemine pole hetkeolukorras siinseid tingimusi arvesse võttes atraktiivne (st miks ilma toetuseta kavandatavat investeeringuprojekti ellu ei viidaks) juurde käib selgitus, et seda võib näidata mitmel moel: nt projekti kulude ja ettevõtja käibe suhtega, väljatöötamiseks vajaliku ajaga, keskkonnahoidlikust innovatsioonist oodatava kasuga võrreldes kuludega ja ebaõnnestumise tõenäosusega.

4. Määruse eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamise aluseks on järgmised Euroopa Liidu määrused:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, milles käsitletakse erisätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv (EÜ) nr 2008/98, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid;
- Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiiv (EÜ) 94/62 pakendi ja pakendijäätmete kohta;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2012/19/ elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta;
- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, 18. detsember 2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes;
- Euroopa Komisjoni määruse nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.

5. Määruse mõjud

Määrusega reguleeritava meetme tegevused aitavad saavutada meetme tegevuste väljundnäitajaid ja toetuse andmise eesmärki ning aitavad kaasa Euroopa Liidu poolt seatud olme- ja pakendijäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise sihtarvude täitmisele.

Määrusel on positiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale. Määrusel puudub sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, regionaalarengule.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse paremaks rakendamiseks telliti uuring „Jäätmete ringlussevõtuks ettevalmistamise ja ringlussevõtu parimate praktikate kaardistus“. Uuring oli vajalik selleks, et määrata, milline on praegu Eestis lisas 1 nimetatud jäätmeliikide ringlussevõtuks kasutatava tehnoloogia hetke tase, kuna kui taotleja soovib taotleda riigiabi, siis tuleb järgida grupierandi määruse artiklit 47, kus on öeldud, et toetust saab anda ainult uuendusliku ja innovaatilise tehnoloogia soetamiseks. Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid kulusid ega tulusid riigieelarvele.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Määruse eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koos seletuskirjaga on kooskõlastatud eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi ja läbivate teemade eest vastutavate ministeeriumitega. Samuti Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 valdkondlikku komisjoniga.